

Студент 4 курсу
факультету обліку і аудиту ХНЕУ

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ ВЕЛИКИХ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ

Анотація. Розглянуто особливості організації податкового контролю великих платників податків як одного із елементів податкової політики держави.

Аннотация. Рассмотрены особенности организации налогового контроля крупных налогоплательщиков как одного из элементов налоговой политики государства.

Annotation. The features of the organization of the tax control of large taxpayers as one of the elements of the tax policy of the state are regarded.

Ключові слова: податковий контроль, великий платник податків, організація податкового контролю.

Основу доходів бюджету в Україні складають податки. При цьому, як свідчать дані ДПС України, переважна частка податкових надходжень у теперішній час припадає на юридичних осіб – платників, які віднесені до категорії великих. У той же час саме на цих платників припадає й ос-новний обсяг податкового боргу. У зв'язку з цим в Україні сьогодні особливої актуальності набула проблема ефективної організації податкового контролю великих платників податків (ВПП), що є важливим засобом захисту майнових інтересів держави.

Теоретичні засади та напрями вдосконалення податкового контролю висвітлені в роботах таких вітчизняних та зарубіжних науковців, як Буряк П. Ю., Жигаленко О. В. Карпінський Б. А., Кучерявенко М. П., Ногіна О. А., Онищенко В. А., Чередніченко А. П., Чернелевський Л. М. тощо. Особливості організації податкового контролю досліджуються в роботах Дець В. Ф., Калінеску Т. В., Васильєвої Н. С., Хмільовської К. В. Разом з тим специфіка організації податкового контролю великих платників податків досліджена недостатньо.

Метою даного дослідження є теоретичне узагальнення та оцінка особливостей організації контролю ВПП в сучасних умовах.

Аналіз джерел надходження коштів до бюджету показує, що понад 60 % загальної суми сплачують лише 10 % від загальної кількості зареєстрованих платників податків – юридичних осіб. Водночас втрати бюджету у формі недоїмки з податків і зборів (обов'язкових платежів) по цих платниках податків також становлять від 60 до 70 % [1; 2]. Необхідність врахування особливої ролі ВПП в економічному й соціальному житті країни є одним із головних чинників, які стимулювали пошуки нових форм роботи органів ДПС із цією категорією платників податків.

Вивчення досвіду організації податкового контролю в зарубіжних країнах показало, що найбільшу ефективність у сучасних умовах забезпечує створення спеціалізованих інспекцій, на які покладається супровід цієї категорії платників податків. При цьому ефект досягається не за рахунок посилення тиску на платників, а за рахунок формування нової системи взаємовідносин, за якої забезпечується індивідуальний підхід до кожного з ВПП. У цілому концепція роботи з цією категорією платників базується на новій філософії партнерських відносин між податківцями і платниками, яка здатна значною мірою змінити ставлення суспільства до сплати податків, поліпшити стан дотримання податкової дисципліни [3].

Право створювати спеціалізовані державні податкові інспекції по роботі з великими платниками податків (СДПІ ВПП) ДПА України передбачене пунктом 5.17 Положення про ДПА України [4]. У 2011 р. в Україні працювало 11 СДПІ ВПП. Донедавна функціонально вони були підпорядковані ДПА відповідних регіонів. Після прийняття Податкового кодексу України (ПКУ) [5] були внесені зміни до Закону України "Про державну податкову службу в Україні" [6]: відтепер СДПІ ВПП можуть бути підпорядковані ДПА України за її рішенням. Відповідне рішення ДПС України затверджене наказом від 17.01.2012 р. № 45. Крім того, Кабінетом Міністрів України прийнято рішення про створення територіального органу ДПС – Центрального офісу з обслуговування великих платників податків [7]. Передбачається, що це дозволить ДПС стандартизувати процедури, покращити методологію обслуговування, надавати більше сервісних послуг ВПП та максимально запобігати ризикам в наповненні державного бюджету [8].

Необхідно зазначити, що структура СДПІ ВПП суттєво відрізняється від структури ДПІ в районах: вона побудована за галузевою ознакою. У кожному відділі обслуговуються підприємства та організації конкретної галузі народного господарства, де їм надають повний перелік податкових послуг – від первинної реєстрації, консультацій з податкового законодавства до видачі довідок, документів і проведення податкового аудиту. Склад галузевих відділів формується залежно від напряму податкового супроводження, що пов'язано із специфікою фінансово-господарської діяльності великих платників податків.

Таким чином, можна зробити висновок, що основними особливостями організації податкового контролю ВПП є виокремлення у структурі ДПС України спеціалізованих інспекцій, які побудовані за галузевою ознакою, що дозволяє більш повно враховувати специфіку діяльності таких платників, а також реалізація концепції щодо партнерських відносин між платниками податків та податковою службою як представником держави, що сприяє досягненню кращого взаєморозуміння та збалансованості інтересів сторін.

Наук. керівн. Воїнова Т. С.

Література: 1. Германова О. Плiч-о-плiч iз платниками / О. Германова // Вiсник податкової служби України. – 2009. – № 35. – С. 9. 2. Страшний А. Партнерство стало для нас нормою / А. Страшний // Вiсник податкової служби України. – 2009. – № 42. – С. 8–11. 3. Бухарев В. Ми за партнерські вiдносини бiзнесу та влади / В. Бухарев // Вiсник податкової служби України. – 2009. – № 40. – С. 6–7. 4. Про затвердження Положення про Державну податкову адміністрацію України : Указ Президента України вiд 13.07.2000 р. № 886 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.sta.gov.ua. 5. Податковий кодекс України вiд 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/l>. 6. Про державну податкову службу в Україні : Закон України вiд 04.12.1990 р. № 509-XII (зi змiнами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/l>. 7. Про утворення Центрального офiсу з обслуговування великих платників податкiв : Постанова Кабiнету Міністрiв України вiд 18.01.2012 р. № 42 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.visnuk.com.ua/actual/Postanova_.html. 8. Стенограма засiдання науково-експертної Ради з питань дiяльностi ДПС України вiд 02.02.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sta.gov.ua/control/uk/publish>.